

BEHAVIOR OF SOLID WASTE MANAGEMENT OF PEOPLE IN PHO THONG SUB-DISTRICT, THA SALA DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

Thaibunyong PUANGPEE-APICHAI^{1*}

1 Faculty of Public Health, Chulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat, Thailand;
research.clkcn@gmail.com (Corresponding Author)

ARTICLE HISTORY

Received: 24 November 2023

Revised: 13 December 2023

Published: 25 December 2023

ABSTRACT

The purpose of the descriptive research was to study the household waste management behavior of the people of Pho Thong Subdistrict, Tha Sala District, Nakhon Si Thammarat Province. The sample group was the people of Pho Thong Subdistrict, Tha Sala District, Nakhon Si Thammarat Province. A total of 345 tools used in the research were questionnaires, data analysis to find percentage, mean, standard deviation, chi-square analysis, Pearson correlation coefficient. The results of the research found that in terms of personal factors, the majority of the population were female, accounting for 246 people, with ages ranging from 50-59 years. Most had marital status, most occupations were general contractors, most of the income was income is in the range of 5,001-10,000 baht/month, and most of the household members are 1-3 people in the house. Knowledge about the management of people's household waste is at a high level The solid waste management behavior of the people was found to have no statistically significant relationship ($p > 0.05$).

Keywords: Behavior, Waste Management, Participation of Waste Management

CITATION INFORMATION: Puangpee-Apichai, T. (2023). Behavior of Solid Waste Management of People in Pho Thong Sub-district, Tha Sala District, Nakhon Si Thammarat Province. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 1(12), 14

พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนตำบลโพธิ์ทอง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช

ไทยบุญยงค์ พ่วงพื้อมิชัย^{1*}

1 คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา; research.clkcn@gmail.com (ผู้ประพันธ์บรรณกิจ)

บทคัดย่อ

การศึกษาเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนตำบลโพธิ์ทอง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนตำบลโพธิ์ทอง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 345 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ไคสแควร์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลจากการวิจัย พบว่าส่วนของปัจจัยส่วนบุคคลนั้น ประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นจำนวน 246 คน อายุอยู่ในช่วงอายุ 50-59 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส อาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป รายได้ส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ในช่วง 5,001-10,000 บาท/เดือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่อยู่ในบ้าน 1-3 คน ด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนอยู่ในระดับสูง พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$)

คำสำคัญ: พฤติกรรม, การจัดการขยะ, การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ

ข้อมูลการอ้างอิง: ไทยบุญยงค์ พ่วงพื้อมิชัย. (2566). พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนตำบลโพธิ์ทอง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 1(12), 14

บทนำ

จากการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม อุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี การเพิ่มจำนวนประชากร และการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่ตามมา นั่นคือ มีสิ่งที่เหลือใช้มากขึ้นจนกลายเป็นปัญหาขยะล้นโลก ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของหลายๆ ท้องถิ่นเกือบทั่วโลก ส่งผลให้มีปริมาณขยะจากแหล่งกำเนิดประเภทต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะอันตราย และขยะทั่วไปเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ทำให้เป็นภาระต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเก็บรวบรวม และกำจัดขยะดังกล่าว โดยสาเหตุอาจเกิดจากการขาดระบบการจัดการที่ดี การขาดพื้นที่รองรับปริมาณขยะ รวมถึงการขาดจิตสำนึก ทำให้พฤติกรรมกาทิ้งขยะไม่มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้งไม่มีการนำขยะมาใช้ประโยชน์ใหม่ โดยเฉพาะในชุมชนเมืองปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นอย่างมาก (รุ่งกิจ บุรณ์เจริญ, 2564)

จากข้อมูลสถานการณ์ขยะมูลฝอยที่ผ่านมา กรมควบคุมมลพิษได้เผยแพร่สถานการณ์มลพิษปี 2565 ว่า แนวโน้มของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นในทุกปี ทั้งนี้ หากพิจารณาถึงอัตราการเกิดขยะมูลฝอยของประเทศก็มีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ ในปี พ.ศ.2565 พบว่า มีปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นของประเทศไทย 27.06 ล้านตัน หรือประมาณ 74,130 ตันต่อวัน ซึ่งคิดเป็นอัตราการเกิดขยะมูลฝอยที่ 1.14 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน การนำขยะมูลฝอยอินทรีย์มาหมักเป็นปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ การหมัก เพื่อผลิตก๊าซชีวภาพ (Biogas) และวิธีอื่นๆ ประมาณ 0.76 ล้านตัน โดยขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ร้อยละ 64 เป็นขยะอินทรีย์ ได้แก่ เศษอาหาร เศษผัก ผลไม้ ซึ่งแหล่งกำเนิดส่วนใหญ่ก็มาจากครัวเรือนนั่นเอง และถึงแม้จะมีการจัดการขยะมูลฝอยจากหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องแต่ก็ยังไม่สามารถจัดการกับปัญหานี้ได้ เนื่องจากปริมาณขยะมูลฝอยมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นทุกปี และมีแนวโน้มที่จะประสบปัญหามากยิ่งขึ้น เนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ การส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยซึ่งประชาชนในครัวเรือนมีส่วนทำให้เกิดขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นจากการอุปโภคในแต่ละวัน และถือเป็นแหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยที่มากที่สุด จึงเป็นแนวทางที่สามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยได้อย่างยั่งยืน โดยหากประชาชนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการอุปโภคบริโภคใหม่ในการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างพอเพียง รวมทั้งการหลีกเลี่ยงการบริโภคที่เกินความจำเป็น (Over Consumption) ก็จะสามารถลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในการดำเนินชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี ทำให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำงบประมาณที่ต้องใช้ในการจัดการขยะไปใช้ในการพัฒนาด้านอื่นๆ ในชุมชน เช่น การศึกษา การรักษาพยาบาล เป็นต้น (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2566)

องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ทอง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ในท้องถิ่นของตนเอง หน้าที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งปัจจุบันตำบลโพธิ์ทองยังไม่ประสบความสำเร็จในการจัดการขยะมูลฝอยมากนัก เนื่องจากปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี สังเกตเห็นได้จากปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในตำบลโพธิ์ทอง การแก้ปัญหาการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะมูลฝอยนั้นไม่สามารถดำเนินการได้โดยองค์การบริหารส่วนตำบลเพียงฝ่ายเดียว โดยการเพิ่มปริมาณบุคลากร และรถบริการในการจัดเก็บขยะมูลฝอย หรือการมุ่งเน้นเทคโนโลยีในการกำจัดขยะมูลฝอย เพราะเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุเท่านั้นหากแต่ควรแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ โดยการลดปริมาณขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด โดยเฉพาะในครัวเรือนซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยที่มากที่สุด ซึ่งเป็นการลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ส่งผลในทางปฏิบัติมากที่สุดแต่ต้องอาศัยความร่วมมือจริงจังกจากประชาชนในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการบริโภคเพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอย หรือหลีกเลี่ยงการผลิตขยะมูลฝอยรวมทั้งการมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการจัดการขยะมูลฝอยด้วยเช่นกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความรู้ ทศนคติที่มีผลต่อพฤติกรรมกาจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ทอง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนมีพฤติกรรมกาจัดการขยะมูลฝอยที่พึงประสงค์มากขึ้น

การทบทวนวรรณกรรม

มนู ดลจิตต์ (2556) ศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลศรีนคร อำเภอศรีนคร จังหวัดสุโขทัย พบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลางในเรื่องทัศนคติด้านการรับรู้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ประชาชนเห็นว่า ขยะมูลฝอยก่อให้เกิดปัญหาแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคมากที่สุด ส่วนปริมาณขยะมูลฝอยส่วนใหญ่เห็นว่าการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ทำให้สะดวกต่อการกำจัดมากที่สุด ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ ความตระหนัก การมีส่วนร่วมกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย พบว่ามีความสัมพันธ์กัน ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เรื่องการจัดการขยะมูลฝอยและทัศนคติ พบว่า มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.5

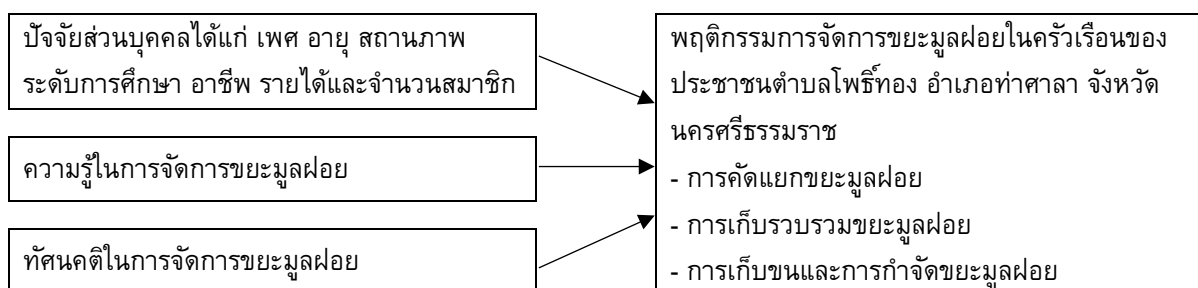
วิภาเพ็ญ เจียสกุล (2556) ศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่ชั้นกลางของกรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนในครัวเรือนมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยที่พึงประสงค์ ร้อยละ 44.0 โดยมีการทิ้งขยะแบบแยกประเภทเป็น ขยะเปียก และขยะแห้ง ร้อยละ 39.5 และมีการแยกประเภทกระดาษออกจากขยะมูลฝอยอื่นเพื่อจำหน่าย และนำกลับมาใช้อีกประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูง มีรายได้สูง มีที่อยู่อาศัยแบบบ้านเดี่ยว มีอาชีพรับราชการ มีการรับรู้สถานการณ์ปัญหาขยะมูลฝอยระดับมาก จะมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยดีกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่ามีรายได้ต่ำกว่ามีที่อยู่อาศัยแบบอื่น มีอาชีพอื่น และมีการรับรู้สถานการณ์ปัญหาขยะมูลฝอยน้อย ยังมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่ประชาชนที่มีความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอยแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน เมื่อแยกพิจารณาเฉพาะพฤติกรรมการทิ้งขยะ พบว่า ประชาชนที่ระดับการศึกษาสูง จะมีพฤติกรรมการทิ้งขยะดีกว่าประชาชนที่การศึกษาระดับต่ำกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประชาชนที่มีรายได้ลักษณะที่อยู่อาศัย อาชีพ ความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอย และการรับรู้สถานการณ์ปัญหาขยะมูลฝอยแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการทิ้งขยะไม่แตกต่างกัน

พินาฏ คิตติ, อานุช แก้ววงศ์ และ สุตสาคร พุกงาน (2556) ศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในอำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุงพบว่าประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง ส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับสูง มีทัศนคติทางบวกต่อการจัดการขยะมูลฝอย และมีพฤติกรรมอยู่ในระดับพึงประสงค์ต่อการจัดการขยะมูลฝอย โดยพบว่าปัจจัยด้านอายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ปัจจัยส่วนบุคคลทุก ๆ ปัจจัย ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอย และปัจจัยด้านอาชีพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สมมติฐานการวิจัย

- 1) ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนตำบลโพธิ์ทอง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 2) ความรู้ และทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนตำบลโพธิ์ทอง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive Study) ประเภทวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมุ่งที่จะศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในตำบลโพธิ์ทอง อำเภอบ้านลาด จังหวัดนครศรีธรรมราช

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง และวิธีการสุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในตำบลโพธิ์ทอง อำเภอบ้านลาด จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วยพื้นที่จำนวน 8 หมู่บ้าน มีจำนวนหลังคาเรือนทั้งหมด 2,442 หลังคาเรือน (สำนักงานทะเบียนกรมการปกครอง, 2566)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่าง ใช้การคำนวณขนาดของ กลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณจากสูตรการกำหนดขนาดตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ร้อยละ 5 จากการคำนวณได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ จำนวน 343.94 คน เพื่อลดความคลาดเคลื่อนในการเก็บรวบรวมข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่างเป็น 345 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของประชาชน ได้แก่ ที่อยู่อาศัย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพ รายได้ต่อเดือน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check Lists)

ตอนที่ 2 ความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน เป็นคำถามทดสอบความรู้โดยเนื้อหาของคำถามเป็นการประเมินความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนซึ่งคำถาม มีจำนวน 13 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบเลือกคำตอบเพียงคำตอบเดียวคือ ใช่ และไม่ใช่

ตอนที่ 3 ทักษะในการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือน มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ กำหนดตัวเลือกเป็นเห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็น ด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตอนที่ 4 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนในด้านต่างๆ ประกอบด้วย การคัดแยกขยะมูลฝอย การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย การเก็บขนขยะมูลฝอย และการกำจัดขยะมูลฝอยมีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ได้ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาแล้วไปทดสอบกับประชาชนในครัวเรือนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ที่ตำบลท่าศาลา และนำข้อมูลจากการทดลองใช้มาวิเคราะห์ความเชื่อมั่นตามวิธีการของ Cronbach (Cronbach, 1970) ค่าความเชื่อมั่นที่ได้จากการทดลองเท่ากับ 0.717 นำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุงแบบสอบถามขั้นสุดท้าย และเสนอประธานกรรมการที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบจนอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ก่อนนำไปรวบรวมข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) ประชาชนที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในตำบลท่าศาลา อำเภอบ้านลาด จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 2) เลือกกลุ่มตัวอย่างหลังคาเรือนละ 1 คน หากในหลังคาเรือนมีประชาชนที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปมากกว่า 1 คน ใช้วิธีจับฉลากหากกลุ่มตัวอย่าง
- 3) ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล 1 หลังคาเรือน เว้น 9 หลังคาเรือน ถ้าไม่มีคนอยู่ให้เข้าไปเก็บแบบสอบถามใหม่อีกครั้งในหลังคาเรือนถัดไป ถ้าจำนวนกลุ่มตัวอย่างไม่ครบ 345 หลังคาเรือน ให้วนกลับมาเก็บแบบสอบถามใหม่อีกครั้งในหลังคาเรือนที่เว้นไป
- 4) หากบ้านหลังไหนไม่มีประชาชนที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ให้ข้ามไปเก็บหลังคาเรือนหลังถัดไป

5) ถ้าเก็บรวบรวมยังไม่ครบตามกำหนดในแต่ละหมู่บ้าน ผู้วิจัยจะวนมาเก็บข้อมูลโดยการเก็บข้อมูลหลังคาเรือนที่ข้ามไป โดยไม่ให้ซ้ำกับหลังคาเรือนเดิมที่ได้ทำการสอบถามไว้แล้ว

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ (Frequency) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation; S.D.)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจำนวน 345 คนพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากที่สุด จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 71.30 และเป็นเพศชาย จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 28.70 อายุของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ผู้ที่มีอายุอยู่ในช่วง 50-59 ปี มากที่สุด จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 22.90 รองลงมา มีอายุอยู่ในช่วง 40-49 ปี จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 22.30 ช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 21.70 ช่วงอายุ 30-39 ปี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 18.00 ช่วงอายุ 20-29 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 11.60 และต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.50 สถานภาพการสมรสของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า สถานภาพสมรสมีมากที่สุด จำนวน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 70.10 รองลงมา สถานภาพโสด จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 15.40 สถานภาพหย่าร้าง จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 12.20 และสถานภาพหย่าร้างน้อยที่สุด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.30 ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เรียนจบชั้นประถมศึกษามากที่สุด จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 58.80 รองลงมา เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 13.00 เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 11.60 เรียนจบชั้นปริญญาตรี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 6.70 เรียนจบ ปวส.อนุปริญญา/ปวช. จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.80 ไม่ได้รับการศึกษา จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.50 และเรียนจบสูงกว่าปริญญาตรีน้อยที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.60 การประกอบอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปมากที่สุด จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 30.10 รองลงมา ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 29.80 ประกอบอาชีพอื่น ๆ จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 23.80 ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 11.90 ประกอบอาชีพข้าราชการ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.30 ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.70 และประกอบอาชีพพนักงานของบริษัทรัฐวิสาหกิจ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.30 รายได้ของบุคคลต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า รายได้อยู่ในช่วง 5,001-10,000 บาท/เดือน มากที่สุด จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 43.20 รายได้อยู่ในช่วงต่ำกว่า 5,000บาท/เดือน

ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการขยะ

ผลการศึกษาระดับความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ในภาพรวมพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ตอบคำถามเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยแต่ละข้อได้ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 50 ยกเว้นประเด็นเรื่อง ก่อนนำขยะไปเผาทุกครั้งไม่จำเป็นต้องคัดแยกขยะสามารถเผาได้เลยซึ่งมีประชาชนตอบมากถึง 242 คน โดยประชาชนเข้าใจผิดว่าไม่จำเป็นต้องคัดแยกขยะก่อนนำไปกำจัด และเมื่อพิจารณาประเด็นที่ประชาชนตอบถูกมากที่สุด ได้แก่ การคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทำลายเป็นการช่วยแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ และขยะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค และพาหะนำโรค ซึ่งมีประชาชนตอบถูกถึง 337 คน

ทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนตำบลโพธิ์ทอง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\bar{X} = 4.42$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ประชาชนมีทัศนคติอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การดูแลรักษาความสะอาดบริเวณบ้านเป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะต้องช่วยกัน ($\bar{X} = 4.60$) และภาชนะพลาสติกที่ไม่ใช้งานแล้วควรแยกเก็บไว้ขายกับผู้รับซื้อของเก่าเป็นเรื่องจำเป็น ($\bar{X} = 4.55$) รองลงมาคือ การรณรงค์เกี่ยวกับการคัดแยกขยะก่อนทิ้งของหน่วยงานราชการต่างๆ ท่านคิดว่าเป็นเรื่องจำเป็น

($\bar{X} = 4.48$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เศษอาหารที่เหลือจากการบริโภคจำเป็นต้องรวบรวมไว้และใส่ภาชนะที่ปิดฝา มิดชิด ($\bar{X} = 4.20$)

พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนตำบลโพธิ์ทอง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีพฤติกรรมในระดับสูงที่สุด คือ ท่านคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้งลงถัง ($\bar{X} = 3.90$) ส่วนข้อที่มีพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง คือ ท่านคัดแยกขยะบริเวณสถานที่รวบรวมตามจุดต่างๆ ของตำบลโพธิ์ทอง ($\bar{X} = 3.63$) ท่านใช้ภาชนะส่วนตัวรองรับ และคัดแยกมูลฝอยให้กับส่วนรวม ($\bar{X} = 3.52$) ท่านเก็บหลอดไฟที่ใช้แล้วใส่ถุงปิดมิดชิด จากนั้นแยกทิ้งจากขยะประเภทอื่น ($\bar{X} = 3.45$) และท่านร่วมรณรงค์การสร้างจิตสำนึกให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาด และคัดแยกมูลฝอยในตำบลโพธิ์ทอง ($\bar{X} = 2.45$) ตามลำดับ

พฤติกรรมการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนตำบลโพธิ์ทอง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีพฤติกรรมอยู่ในระดับสูงที่สุดคือ การเก็บรวบรวมขยะรีไซเคิลไว้ขาย เช่น ขวดแก้ว ขวดพลาสติก ($\bar{X} = 3.82$) ส่วนข้อที่มีพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลางการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยแล้วทำการคัดแยกก่อนนำไปกำจัด ($\bar{X} = 3.65$) และข้อที่มีพฤติกรรมอยู่ในระดับต่ำ คือ การเก็บรวบรวมขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำ เช่น ใช้กระดาษ 2 หน้า ($\bar{X} = 2.02$) และการเก็บรวบรวมขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้เช่น นำขวดมาทำแจกันดอกไม้ ($\bar{X} = 2.00$) ตามลำดับ

พฤติกรรมการจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนตำบลโพธิ์ทอง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการกำจัดขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง คือ ท่านกำจัดเศษไม้ เศษกระดาษ โดยการเผากลางแจ้ง ($\bar{X} = 3.18$) ส่วนข้อที่มีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในระดับต่ำ คือ ท่านเผาถุงพลาสติกหรือวัสดุที่ทำจากพลาสติกริมถนนหรือข้างทาง ($\bar{X} = 1.82$) รองลงมา ท่านกำจัดขยะโดยการนำไปประยุกต์ใช้แทนวัสดุอื่นๆ ($\bar{X} = 1.79$) ท่านกำจัดกระป๋อง ขวดแก้ว โดยการเผา ($\bar{X} = 1.79$) และท่านกำจัดขยะมูลฝอยส่วนใหญ่โดยการฝังกลบ ($\bar{X} = 1.58$) ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 50-59 ปี สถานภาพการสมรส อาชีพรับจ้างทั่วไป รายได้เฉลี่ย 5,000-10,000 บาท/เดือน ความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 0.81 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.10 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ประชาชนมีความรู้ในเรื่องขยะที่เกิดจากโรงพยาบาลส่วนใหญ่เป็นขยะที่ไม่ติดเชื้อ และก่อนนำขยะมูลฝอยไปเผาทุกครั้งไม่จำเป็นต้องคัดแยกสามารถเผาได้เลย น้อยที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ มนุ คลจิตต์ (2556) ที่ศึกษาเรื่องความรู้ทัศนคติ และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลศรีนคร อำเภอสรีนคร จังหวัดสุโขทัย พบว่า ความรู้เรื่องการจัดการขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยโดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.42 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.34 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ประชาชนมีทัศนคติในเรื่องเศษอาหารที่เหลือจากการบริโภค จำเป็นต้องรวบรวมไว้ และใส่ภาชนะที่ปิดฝา มิดชิด น้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยโดยภาพรวมอยู่ในระดับปฏิบัติปานกลาง ค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 2.85 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมด้านการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยน้อยที่สุด โดยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.87 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนมีการปฏิบัติในหัวข้อการเก็บรวบรวมขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำ เช่น ใช้กระดาษ 2 หน้า และการเก็บรวบรวมขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกนรินทร์ กลิ่นหอม (2555) ศึกษาความรู้ทัศนคติ และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย

ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจันจว้า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย พบว่า ทศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญ

ข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการวิจัย

จากผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชน ตำบลโพธิ์ทอง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นประชาชนในตำบลโพธิ์ทอง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ควรได้รับการส่งเสริมด้านการกำจัดขยะมูลฝอยจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาให้ชุมชนสะอาด น่าอยู่ และช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมให้เกิดมลพิษน้อยลง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆที่น่าจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชน นอกเหนือจากที่ศึกษาในงานวิจัยนี้ เช่น ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น เพื่อให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนมากขึ้น
- 2) การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะในครัวเรือนเท่านั้น ดังนั้นควรทำการศึกษาถึงสถานที่ที่ทำให้เกิดขยะมูลฝอยในที่ต่างๆ ด้วย เช่น สถานที่ทำงาน หรือสถานที่อื่นๆ เพื่อสามารถนำข้อมูลมาปรับปรุงการจัดการขยะมูลฝอยในทุกสถานที่ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2566). *ทรัพยากรป่าไม้: สิ่งแวดล้อมภาคใต้*. สืบค้นจาก <http://www.deap.go.th> (14 พฤศจิกายน 2566).
- สำนักงานทะเบียนกรมการปกครอง (งานทะเบียนราษฎรองค์กรการบริหารส่วนตำบลโพธิ์ทอง). (2566). *ข้อมูลประชากร*. องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ทอง อำเภอท่าศาลาจังหวัดนครศรีธรรมราช.
- พินาฏ คิตติ, อานุษ แก้ววงศ์ และ สุดสาคร พุกาน. (2556). *รายงานการวิจัยเรื่องความรู้ ทศนคติและพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในอำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง*. สงขลา: คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- มนู ดลจิตต์. (2556). *ความรู้ ทศนคติ และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลศรีนคร อำเภอศรีนคร จังหวัดสุโขทัย*. การศึกษาค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิภาเพ็ญ เจียสกุล. (2556). *พฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่ชั้นกลาง*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รุ่งกิจ บุรณ์เจริญ. (2554). *การจัดการขยะฐานศูนย์: กรณีศึกษาโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม, บัณฑิตวิทยาลัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เอกนรินทร์ กลิ่นหอม. (2555). *การศึกษาความรู้ ทศนคติ และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจันจว้า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์สิ่งแวดล้อม, บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis*. 3rd ed. New York: Harper & Row.

Data Availability Statement: The raw data supporting the conclusions of this article will be made available by the authors, without undue reservation.

Conflicts of Interest: The authors declare that the research was conducted in the absence of any commercial or financial relationships that could be construed as a potential conflict of interest.

Publisher's Note: All claims expressed in this article are solely those of the authors and do not necessarily represent those of their affiliated organizations, or those of the publisher, the editors and the reviewers. Any product that may be evaluated in this article, or claim that may be made by its manufacturer, is not guaranteed or endorsed by the publisher.

Copyright: © 2023 by the authors. This is a fully open-access article distributed under the terms of the Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0).